

Glasnici istrebljenja

Antonio Šiber

Antonio Šiber: GLASNICI ISTREBLJENJA

Antonio Šiber
GLASNICI ISTREBLJENJA

Vlastita naklada autora

Grafičko i likovno oblikovanje
Antonio Šiber

Lektura
Gordana Šiber

Zagreb, 2022.

Datum objavljivanja na mreži
10. studenog 2022.

Dostupno na
http://antoniosiber.org/glasnici_istrebljenja.html

ISBN 978-953-48778-3-8

Antonio Šiber

Glasnici istrebljenja

Vlastita naklada

Zagreb, 2022.

Predgovor

Mora biti da sam jednom ležao potrbuške u travi, među maslačcima čije pahuljaste glave raspršuju svjetlost uokolo tako da je sve pomalo razmazanih rubova. Mora biti da sam jednom gledao kroz glavu maslačka, prema suncu koje me zaslijepilo, i osluškivao čuje li se što i jesam li konačno pobjegao. Ništa se nije čulo. A može biti i da sam sve to izmislio, taj sitni zeleni komad svijeta pored glave maslačka u kojem se više ne čuju otkucaji i zuj stvarnosti. Izmislio ja to ili ne, trebat će, naravno, vrlo oprezno namjestiti glavu, jer je mjesto gdje se glasnici ne mogu čuti vrsta nestalnog defekta svemira i lako se poremeti. Tko jednom čuje glasnike istrebljenja ne može ih više ne čuti, tako rade naši umovi sposobni blokirati očito sve dok ga ne uoče i shvate da je oduvijek bilo tu. Poslije više ništa nije isto, iako se u svijetu ništa nije promijenilo.

Svatko tko je pročitao ovu rečenicu bit će uskoro mrtav. Radi se o istrebljenju posve male, ali ipak specifične vrste, premda njeno istrebljenje nema baš nikakve veze s rečenicom koja je očigledno istinita. Istrebljeni će biti svi do zadnjeg, bez obzira na vrstu i rečenice koje su pročitali. Nikad nisam uspio evao naći utjehu u tome što osobna tragedija na podjednak način pripada svim ljudima zato što su ljudi i jednako smrtni i krhki. To što ćemo biti istrebljeni svi ne čini moj nestanak nimalo manje značajnim ili problematičnim. Ali ne misle svi kao ja, a najbolje se to vidi po razdobljima kroz koje svijet svako malo prolazi, kad se niz neosvijestjenih i vrlo osobnih spoznaja o kraju pokušava zatrpiti kolektivnim ludilom i kad se čini da ljudi kao da jedva čekaju da zajedno i što prije nestanu. Kao da zajedničko nestajanje tu tragediju čini lakšom i daje joj neki prividni smisao. Moglo bi se u tom refleksu prepoznati razloge za ekstatično klicanje luđacima čiji je jedini program opće uništenje. Ponavlja se to u skoro svakoj generaciji, iako nam to obično nije jasno dok ne ostarimo dovoljno i shvatimo da povijest nije samo priča o onome što je bilo u svijetu nego je i dokumentacija egzistencijalne tjeskobe. I danas je posve isto, kad svijet prolazi kroz redoviti proces samouništenja i bit će tako sve dok se posljednja individualna svijest o nužnosti istrebljenja ne zatre na ovom planetu.

Glasnike istrebljenja moguće je prepoznati po neobičnoj gesti, pokretu ili izrazu lica koji ne pripadaju uobičajenoj komunikaciji. Riječ je o pojavama

koje su ponekad suptilne i lako ih je zamijeniti za nešto posve drugo, što pripada svijetu koji se pretvara da nema kraja. Ponekad ih je pak nemoguće ne primijetiti, dok se na cesti previjaju od bolova, povraćaju ili dok im sa svakim korakom ispada pramen kose, od kemoterapije. Pa i tad ih mnogi ne prepoznaju kao najbitnije svojstvo stvarnosti, kao glasnike istrebljenja, nego tek kao sitnije “poremećaje” svijeta. U ovoj ih je knjizi ukupno šesnaest, svi goli do pasa, kako se i obično pojavljuju u svijetu.

Autor

U Zagrebu 9. studenog 2022. godine

Siber 2024.

Nestalo Normabela

Ravnateljeva tajnica kaže
Da nema više Normabela
I da uzalud prevrće torbicu –
Sve su popijene.

“I što sad da kažem doktoru?
Da sam ih sve sama
Tako brzo popila?!
Pa nisam samo ja,
Svako malo netko svrati
I pita za Normabel,
Više od pola sam ih podijelila.

I što sad da kažem doktoru?
Pa nisam ja kriva
Što svi guraju nos
Gdje mu nije mjesto
I svi znaju da popijem pokoju
Da se smirim.
Samo kad je stvarno nužno.
Čovjek danas ne smije biti iskren
Svi to okrenu protiv tebe
Pričaju uokolo da si luda baba
I slične gadosti
A svejedno užicaju kad je gusto.

I što sad da kažem doktoru?”

Pogreb Frajera Džeka

Vrijeme je pregazilo Frajera Džeka
 Kao što će pregaziti i svakoga od nas
 I dok su ga prekrivali zemljom
 Pomislih kako je kršćansko ufanje u uskrснуće
 Uistinu strašno
 Jer da se Džek ikad probudi
 I ustane u jedno ljepljivo kolovoško popodne
 Kao ovo
 Prvo bi razjareno upitao
 Tko mu je doveo mantijaše
 Da na njegov put
 Stave onaj slinavi pečat
 Koji već posvuda stavljaju
 I rekao bi da je uistinu volio
 Svoju ženu
 Ali su mu njeni oduvijek išli
 Na živce
 S tom lažnom katoličkom skrušenošću
 Koja je zapravo odvratna nadmenost
 Jer tko bi pri zdravoj pameti
 Frajeru Džeku doveo mantijaše
 Da ga polegnu kraj njegove žene
 Osim Džekove katoličke tazbine –
 Oni su, naravno, oduvijek znali
 Da su jedino oni u pravu
 I da je tako bilo od svijeta i vijeka
 Usprkos Džeku i njegovima
 Iako je, to su mu ipak priznavali,
 Znao ispeći stvarno dobre pečenjke
 U vrućim kolovoškim večerima
 Kad se obično ne misli na uskrснуće.

Što će uostalom reći ljudi?

Tako sam mislio dok su mantijaši
Mrmljali što već uobičajeno mrmljaju
I obično uopće ne razumiju
Pa pomislih da je stvarno dobro
Što Frajer Džek to više ne vidi
I nikad ni neće vidjeti.

Ja namjeravam otići u planinu
Ako me noge budu služile
I neka me nitko tamo ne traži
A pogotovo neka ne šalje
Popove mantijaše.

Nema se tu što krivo shvatiti

Mogao bih stvarno svašta
Napisati o doktoru J.
Iako me od svega toga
Na kraju prati samo jedna slika
Pred vratima instituta –
Vidim ga kako ulazi
Sav zgrbljen i isušen
Ispod pletene kape
Boje svoje kože.
Bolesnici od raka pluća
Imaju često plavo-sivu boju –
Radi se o cijanozi
I nedostatku kisika na periferiji
Vidio sam to mnogo puta.

Htio sam ga tada upitati
Za mnogo toga
I kako mu je i treba li mu što
Ali sam se bojao da će me krivo shvatiti
Kao da sam ga već otpisao
Pa koristim priliku
Da izgladim neke stvari
U zadnji čas
Iako mi to nije bilo
Ni na kraj pameti
I već sam bio zaboravio glupost
Okolo koje smo se bili zakačili.

Nisam ga, dakle, ništa pitao
Tek sam klimnuo glavom
Pokušavajući izgledati optimistično
A i on mi je odzdravio
Podjednako lažno i nespretno
I oči su mu bile plave

Jednako kao i koža, i kapa
I nekako su se sjajile
U tom lažnom smiješku
Ali time je naša stvar
Bila riješena.

Žao mi je, ipak,
Što ga više nisam vidio
Jer rak često ubije ljude
Kao što je bilo i ovaj put.
Konačno je vrijeme koje
Provodimo s ljudima
Premda to često zaboravljamo
I čini nam se da uvijek umiru
Oni drugi
Što je, naravno, potpuna neistina
I stvar iskrivljene perspektive.

U nekoj točki
Koja nije u našim očima
Svi ti propušteni susreti
Na vratima instituta
Izgladit će se jednom
I pravedno otkupiti
Kad i naša koža postane
Plavkasta i siva
I kad se oni koji misle
Da su nam nešto dužni
Uplaše da bismo ih možda mogli
Krivo shvatiti.

Iako su tu nema što krivo shvatiti.

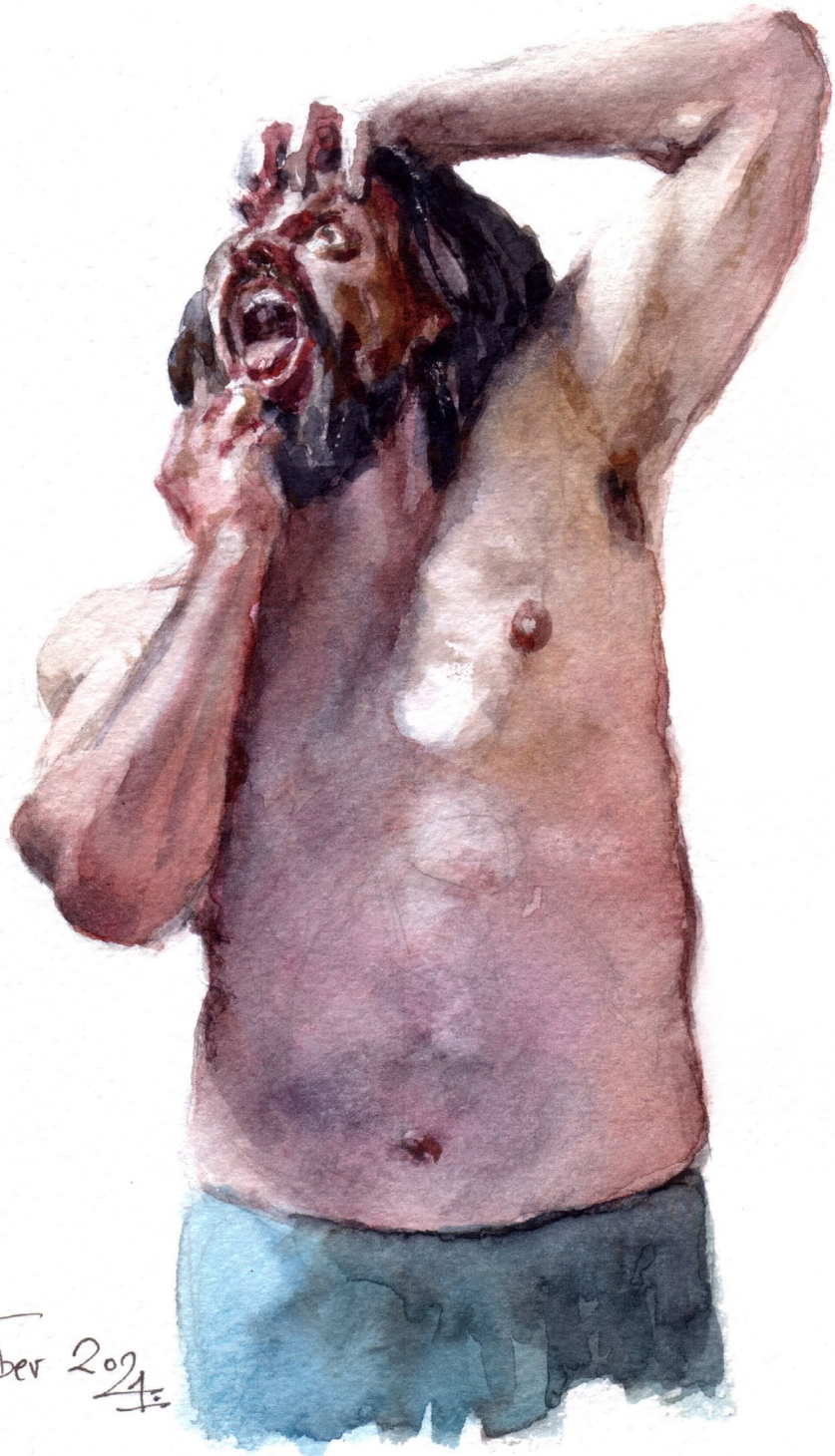
Evolucija ribe

Možda bi se moglo dogoditi
Ako je Darwin barem malo u krivu
Da se pluća puna ožiljaka
Pretvore u riblji mjehur
A u pregibima kože
nastanu škrge
Da se bolni kralješci izduže
U leđno jedro
A ruke skrate u peraje
Kad se rame konačno ukoči.

Možda bi se moglo dogoditi
Ako je Darwin barem malo u krivu
Da se čovjek pretvori u neku ribu
Ili dupina –
To bi bilo sjajno –
Moglo bi se zaroniti duboko
Gdje je voda još hladna
I konačno dati smisao
Svim onim riječima koje smo nekad govorili
Sad kad za njima
Nema baš nikakve potrebe.

Možda bi se sve to moglo dogoditi
Ako je Darwin barem malo u krivu.

Bilo bi to mnogo bolje
Nego imati glupavi rak.

A. Siber 2024

Rodbina po karcinomu

Gospođa Anđa priča već dva sata
 O tome kako su je boljela pluća
 I kako nije mogla ni hodati
 Od bolova.
 Nije joj ni kraj pameti bilo
 Da bi takvo što moglo biti rak
 I kaže da joj je došlo da vrišti
 Kad su joj rekli u bolnici
 Ali ju je bilo sram
 Pa je samo plakala u jastuk noću
 Tiho, da je cimerica ne čuje.

Gospođa Anđa kaže da se nas dvoje razmemo, ne
 Jer se o tome može pričati samo s nekime
 Tko i sam ima rak
 Pogotovo kad je tako sličan kao i njen.
 Ljudi postanu nekakva
 Rodbina po karcinomu
 Vrlo bliska, zapravo.
 Ovi zdravi nemaju pojma
 I uvijek kažu da će biti bolje.
 Ona se na to samo nasmije
 Iako se i dalje pouzda
 U dragoga Boga.

Gospođa Anđa priča o mužu
 I kako je umro od korone
 Premda nije zapravo umro od korone
 Nego od raka crijeva.
 Odrezali su mu šezdeset centimetara
 Od toga trideset zdravih
 Kaže Anđa i pokazuje rukama.
 Trideset centimetara je mnogo,
 A Ivek ipak nije htio na kemoterapije

Pa mu je na kraju otišlo na pluća.
Svejedno je živio punih trinaest godina
S kratkim crijevima
I to zapravo prilično dobro.
Pokoј mu duši.

Gospođa Anđa priča već dva sata
A ja uglavnom šutim, iako je pristojno potaknem
Svaki put kad god bi mogla otići još malo dalje
U tom premotavanju života
Pred svojom rodbinom.
Nije Anđa uopće loša
I odmah sam je uočio
Kad me je u punoj čekaonici
Pozvala da sjednem kraj nje
I maknula veliku torbu sa stolca.
To nisu male stvari.
Po tome se prepoznaje
Rodbina po karcinomu.

Djevojka koja nas je spasila

Već je bio najcrnji mrak
Dok smo silazili s Alpspitzea
A Garmisch je bio stvarno daleko
I samo nam je još svjetlost zvijezda
Osvjetljavala put –
Tako to bude kad nadobudni studenti
Zagaze u planinu
A da o svemu tome
Nemaju pojma
Iako to, naravno,
Nikome ne bi priznali.
Sjećam se da smo se bojali krava
Poleglih u travu.
Njušile su nas nijemo iz tame
I mogli smo ih skoro dodirnuti
A tek nas je mirno žvakanje
I miris
Tu i tamo
Upozoravao da smo blizu
Njihovih rogova.

Nakon toga,
Kad je put zašao u šumu,
Nije se vidjelo
Baš ništa
Jer su krošnje zastrle zvijezde
I jedino nas je moj upaljač
Kojim smo cijelim putem
Palili Rothmanse
(Ah, kakve su studenti budale!)
Spasio od sudaranja s deblima
Premda smo stalno strepjeli što će biti
Kad potrošimo plin.

Tko zna koliko je već moglo biti sati
Kad smo stigli na rubove grada
Meni su se noge već odavno oduzele
I više uopće nisam osjećao bol
Dok sam hodao posve lagano
Kao po navici
Uistinu ne znam koliko je već moglo biti sati
Kad smo ugledali svjetiljke
Znam tek da našoj sreći nije bilo kraja
I znam da smo obojica –
Iako o tome poslije nikad nismo razgovarali –
Pokušali zamisliti
Kako bi mogla izgledati djevojka
Koja tako veličanstveno stenje
U planinskom motelu
Usred potpuno nijeme noći.

Mačja kriza

Mačka naprosto ne stigne sve
I gledam je kako se protegne
Pa opet zaspi
Samo naizgled mirno
Dok zapravo misli
O svemu što još mora obaviti
I ždere se zbog conference calla
I menadžerskog ugovora
O zdravstvenom i životnom
Osiguranju.

Gledam je kako vješto
Glumi sabranost
Izvaljena na boku
I liže prednje šapice
Da se smiri
Zbog napetosti izbora u SADu
Dok profesor Đikić na televiziji
Prebrojava mrtve i bolesne
I koliko će ih još biti
Zato što ne djelujemo na vrijeme.

Mačka mora da je pod teškim stresom
Dok oštri kandže na bagremu
Pa se uz njega uspenje
I opet siđe
Uzdignuta repa
Sigurno razmišlja o padu
Bruto društvenog proizvoda
U godini dvije tisuće dvadeset drugoj
I kako će se sve to odraziti
Na radikalizaciju društva.

Uistinu je teško biti mačka
U ovim stresnim vremenima
Nikad važnijih odluka
I potpuno skamenjeno vrebati miša
Da promoli glavu iz rupe.

Baja iz Njemačke

Baji Pejiničinom djeca su se smijala
 I govorila mu da je mutav
 Zato što stalno muca
 A on se branio koliko je mogao
 A da ne izgovori kakvu riječ
 Dužu od “*marš!*”
 Jer bi djeca prasnula u smijeh
 Kad bi im pokušao
 Bilo što objasniti.
 Djeci uostalom nikakva objašnjenja
 Nisu ni važna –
 Djeca se vole smijati
 I ne misle baš
 O Baji Pejiničinom
 I o tome zašto Baja muca.

Kasnije je Baja otišao u Njemačku –
 Trbuhom za kruhom valjda
 Kako se i išlo šezdesetih
 I tamo naučio njemački.
 Radio je tamo šta bilo –
 Od nošenja cementa
 Do čišćenja ulica
 A i oženio se
 I dobio dvoje djece
 I mnogi su mislili da je Baji teško
 Jer se kući vraćao nije
 Da se pokazuje mercedesom
 I čokoladama za komšije.
 Ali Baja je u Njemačkoj bio baja
 I nije bilo sretnijeg čovjeka od njega
 dok je govorio sve te teške i tvrde
 njemačke riječi
 koje su mu bile milije

Od svih riječi koje je ranije znao
Jer mu nikad nisu
Zastale u grlu
Da ih se uplaši prije nego što ih kaže –
Baja je našao svoj jezik
Na kojem nijednom
Nije zamucao.

Život u zaštićenoj zoni

Mi živimo u civiliziranom svijetu
Gdje znanstvenici od sigurne smrti
Spašavaju male crnčice
Za svega dvadeset centi po glavi
Jer nama je svaki život svet
Jednako onaj malog crnčića
I danske kraljice Margarete druge
A ljudske živote štitimo
U zaštićenim zonama
Jer nama je svaki život svet
Jednako onaj nizozemske kraljice Maxime
I dečka iz Srebrenice
Koji nema ime.

I za jedan jedini ljudski život
Spremni smo žrtvovati
Sedamnaest milijuna života kuna
Koje prenose zarazne bolesti –
Mi, na kraju, živimo u civiliziranom svijetu
Jer što je jedna bunda od nerca
Prema životu ljudskog bića
Jednako onom danske kraljice Margarete
I malog crnčića
Koji nikad nije vidio bundu.
Ni kunu.

Ukradeni komadić duše

To je komadić duše
 Koji su mi ukrali kad sam bio mali
 Pa ga vratiše neki dan mailom
 Poslije sveg tog vremena
 Digitaliziranog s nekog starog filma
 I rekoše
*“Gle što smo pronašli
 U nekoj zaboravljenoj ladici!”*
 Kao da je to samo tako
 Vratiti nekome komadić duše
 Poslije sveg tog vremena
 Ljubomornog čuvanja duše
 Da se ne raspe na sve strane
 I da ostane na broju
 Sve to što se stalno rasipa
 Pa ga nekako lijepim.

*“Gle što smo pronašli
 U nekoj zaboravljenoj ladici!
 Komadić tvoje duše
 Kad si još bio mali!”*
 I što da sad radim s njim
 Kad sam sve komadiće za koje znam
 Jedva slijepio
 I gdje se ovaj uopće
 U sve to uklapa?
 Ne prepoznajem se na njemu
 I kao da to nisam ja
 Tako to bude kad ti ukradu
 Komadić duše
 Pa ti ga vrate
 Da se s njim snađeš
 Kako znaš
 Iako za njega mjesta više nema

I preostaje ti samo
Da ga baciš.

Australski kopači zlata i luksuzni električni automobili

“Vrijeme je novac!”

Tako kažu australski kopači zlata
Dok im pokvareni strojevi stoje
I ne mogu više proždirati
Hektolitre goriva i
Desetine tona zemlje po satu
Koje rasprašuju u vjetar
Ili miješaju sa živom
I cijanidom.
Hrabri australski kopači zlata čak i tad
Dok im strojevi pokvareni stoje
Kopaju gigantske rupe
U zemlji
U znoju lica svog
Jer vrijeme je novac
I dok strojevi stoje
Zlato ne izlazi
A zemlja je potpuno jalova
I nikome na korist
Umjesto da daje zlato
Koje pokreće ekonomiju
I prodaju luksuznih električnih automobila
Od kojih radnici koji ih proizvode
Hrane svoju djecu.

Pa tko danas može biti protiv zlata
I luksuznih električnih automobila
Kad se radi o gladnoj djeci
Čija sudbina ovisi
O vremenu koje je novac
I zlatu koje pogoni svijet.

Pred tuđom kućom

Pred svojom kućom
Ispred spuštene rampe
Radnice stoje
I opipavaju jedne drugima bilo
Jer su im krv založili
I prodali je lihvarima.
Nije to više njihova krv,
To je osiguranje duga
I čudo je da su uopće žive.

Tko je ikad vidio žene bez krvi
A žive?

Kako je lako izgubiti kuću
I krv!
Otkupi ih netko za svega
Pola mjesečne plaće
Koja ne traje ni tjedan.
A živjeti se mora
Svakog dana i sata
Pa i bez krvi i kuće.
Kako je lako nekom oteti kuću
I krv!
Nakon desetljeća jutarnjih dolazaka
I popodnevnih odlazaka
Planova za sutra
I prekosutra
I iduću godinu
Možda i more
I fakultet za djecu.

Život je mogao biti tako lijep
Da im nisu založili krv
I prodali kuću

I objasnili im da je sve to bila laž
Da ne postoji sutra ni prekosutra
I da sve to netko mora platiti
Iz svog džepa.
Sve one snove koje su kupile
Netko je pretvorio u dionice
I preuzeo rizik na svoja leđa
Izračunao kamate na krv
I kuću
I rekao im da više nemaju kuće
I da je nikad nisu ni imali –
Bila je to socijalistička laž
Kojom su ih kljukali desetljećima.
Netko mora platiti kuću
A ona je sad posve legalno tuđa
Jer je sasvim u redu
Da onaj koji preuzima rizik
I isplaćuje pola plaće
Bude i prikladno osiguran –
Nečijom krvlju i kućom.
Tako funkcionira svijet
A sve ostalo je laž
Uključujući i fakultet za djecu
I more.
Budućnost nikad nije ni postojala
A kažu da ni krv ne vrijedi mnogo
Na volatilnim tržištima kapitala.

O pokojnicima sve najbolje

Tko god da oko nas umre
Bude nam barem malo žao
Jer nećemo više imati priliku
Da poboljšamo sve ono
Gdje mislimo da smo
Prema pokojnicima podbacili
I tako se zapravo iskupimo.
Naše je žaljenje stoga
Neka vrsta samosažaljenja
Jer se pokojnici često čine
Poput anđela
Sad kad su mrtvi
I više nemaju prilike
Da naprave sve one pizdarije
Koje su za života činili.

Pokojnici su uistinu
Kao anđeli
Pred čijom dobrotom i strpljenjem
Možemo biti samo skrušeni
I učini nam se tako
Da smo u svim tim nesporazumima
Krivi uvijek bili mi
Iako bi nas mnogi pokojnici
Kad bi barem na trenutak mogli živnuti
Brzo u tome razuvjerali.

A. Siber 2024.

Božje davanje

U svetim knjigama lijepo piše
 Da je dužnost onoga koji ima
 Da pomogne onome u potrebi.
 Stoljećima tako
 Oni koji imaju
 Pomažu onima u potrebi
 Jer kako bi se čovjek uopće iskupio
 Da nema onih koji će preuzeti
 Njegov grijeh?

Za jedva koju hiljadarku
 Opere se tako svašta
 A sirotinja preuzme teret
 Na svoja leđa.
 Šta sirotinja uostalom zna
 Odakle dolaze hiljadarke?
 Njima nije ni važno
 Kad su u potrebi.
 Sam Bog je stvorio sirotinju
 Da može saprati tuđe grijehe
 Za sitnu paru,
 Jedva koju hiljadarku
 Koja garantira život vječni.
 I sva je sreća što ih ima
 S grijesima i hiljadarkama
 Pa požure da pomognu
 Kad je kakva nevolja
 I prilika da se grijesi
 Iz onih normalnih vremena
 Na brzinu otkupe.

A onda sve opet po starom
 S onima koji imaju
 I onima koji nemaju

I koji će jednom,
Kad dođe kakva nevolja,
Spremno na svoja leđa
Preuzeti tuđe grijehe.
Posve povoljno,
Za jedva kakvu hiljadarku.

Snovi o kućama

Svaka je kuća san o životu. San o terasi na katu s koje će netko gledati u daljinu pijući jutarnju kavu ili jako crno vino u predvečerje vrelog dana. San o vinovoj lozi upletenoj u napete žice i hladu na povišenom mjestu u dvorištu gdje uvijek ima malo vjetra. San o drvenoj klupi pod prozorom na kojoj često leži mačka, a pogled puca na brda, plava od disanja šume.

Svaka je kuća san o životu i troši se i ruši jednako kao što se ruše snovi i životi. U kišne dane svaka od tih vlažnih i potrošenih kuća izgleda posve nedostojno sna koji je nekad bila. Mi smo samo vozili tuda. Kroz snove.

Zastajem

Zastajem zadnjih godina pored drveća i potoka, pored od granja ispletenih ulaznih vrata u osunčana kraljevstva. Zastajem zadnjih godina kao dijete i opravdavam se kako se radi o tajnim mjestima iz dječjih romana koje sam davno čitao i kako sam prepoznao visoke bedeme od breza gdje si zaštićen od svijeta i vrelog ljeta koje nikako da napusti rujan. Pa se uvučеш među njih i zaspiš u tankoj sjeni, kao mačka. Zastajem na obali ispod drvenih mostova gdje je rijeka gusto pokrivena listovima vodenog bilja i gdje bi se sigurno moglo upecati kakvu ribu. Da imam čamac odveslao bih nizvodno i podignuo šator pod žalosnom vrbom, gdje je sve toliko zeleno i toliko žuto da blješti. Zastajem pored krava i na križanjima staza gdje uz živicu rastu okašnjele mirisne zlatnice koje mi je ipak žao otkinuti iako je posve jasno da su tek slučajno izmaknule traktorima koji ovuda prolaze. Zastajem pred nijemim letom zelene žune, kao da je preda mnom pala mreža od zlatnih resa koje su ostale u zraku i znam da zastajem kao dijete iako ne znam zašto i kako pa objašnjavam sebi da mora biti da je to zato što sam o svemu tome već negdje čitao, u romanima o Huckleberryju i Tomu ili o Peri i Medi.

Objašnjavam sebi da je to nekakvo prisjećanje i da ne može biti da zastajem kao što bi zastalo dijete, s jednakim oduševljenjem zbog grane stare kajsije na koju se možeš rukama objesiti i ljuljati naprijed-natrag ako samo jako poskočiš. Zastajem jer sam se valjda prisjetio nečega, nečega što bi se sigurno dalo nekako objasniti, a da to zvuči posve odraslo, kao što to i priliči ljudima koji odrastu i naviknu se na urede, sastanke i ozbiljne rasprave. Jer kako bi se u ovom svijetu više uopće moglo opstati ako si dijete?

Javor je još zelen, ali je već ponegdje počeo žutjeti i skoro će biti sav narančast, žut i crven pa onda sve smeđiji dok mu sve lišće ne opadne. Rujan je i ljeto se ne da otjerati, iako svatko tko je imalo odrastao zna da je to tek privremeno i da će studeni sigurno doći.

Sekvoja

Legli smo na travu, u sjenu ispod ogromnog drveta, barem četrdeset metara visokog, i kako su minute odmicala polako smo postajali svjesni njegove impresivne prisutnosti. Kako vjetrovi puhne, osjeti se njegov miris, ali nije to napadan i oštar miris kakav zna biti miris smole jela i smreka, to je topao i sladak, a opet svjež miris. I svaki put kad se zrak uzgiba ja i opet malo podignem glavu da ga se nauživam punim plućima. Ustao sam da obiđem to drvo ciglaste kore ispucale u širokim trakama i dubokim brazdama koje ih razdvajaju. Nadao sam se da ću pronaći kakav komadić smole da ga protrljam među prstima i da se nadišem njegovog mirisa, ali ništa. Igljice su drveta pomalo kao kod čempresa, guste i djelomično spojene u nakupine, mekane i lako se drobe i mrve. I šiškarkice su slične onima čempresa, sitne za takvo ogromno drvo, a skladne i lijepe, s ljuskicama koje se tek pomalo otvaraju. Krošnja stabla je uska i ima oblik stošca izrazito malog vršnog kuta. Drvo je, dakle, čempresasto, ali kakav je to čempres, s jasno razdvojenim granama i tako visok? To je sekvoja! I tek kad sam je identificirao, bilo mi je drago što mi nije promaknula, kao što skoro sigurno promakne brojnim posjetiteljima koji pored nje samo prođu i nikad ne saznaju ništa o njoj niti je zapamte. Poslije sam vidio još dvije, a onda shvatio da se nalazimo u nekakvom arboretumu, kao što je i tipično za dvorce, iako je ovaj već značajno propao i uglavnom nestaje, a iz pozadine nadire drveće koje je tipično za ove predjele. Tri divovske platane. Katalpa. Tise. Borovi ravni kao jarboli. Smreke i jele. A malo dalje uz cestu, prema selu, su kesteni i lijeske, lipe, kržljavi hrastići, bukve i grabovi, orah i skvrčena zerdelija u zaraslom dvorištu napuštene kuće. I drijen i bazga na rubu puta. Koliko je tu još drveća i bilja kojem ne znam ime i koje mi je promaknulo, kojeg nisam prepoznao! Htio bih sve to bilje glasno prozvati, jer onome koji ne prepoznaje ostaje tek neka mutna slika o zelenilu i zapravo mu sve to izmakne. Ipak, oni koji su osjetljivi za mirise i oblike, za boju i pokret i zvuk krošanja sigurno će tražiti imena i odgovore, sigurno će potražiti riječi, i to ne samo zato da mogu drugima nešto reći, nego i da sebi objasne i kažu. I kako je uopće moguće da ti sekvoja promakne kad te zove?

Nešto drugo

Kako starim, shvaćam da je ono što vrednujem u čovjeku “nešto drugo”. Ne oduševljavaju me više, kao kad sam bio mlad, majstori jednadžbi i teorema, slikari, ljudi od jake misli i riječi, svaki put shvatim da je ono što u čovjeku vrednujem i što od sebe tražim “nešto drugo”, čak i kad vidim one koji se posve iskreno žrtvuju za druge, dajući neštedljivo sve od sebe da poprave komadić svijeta za koji misle da je u njihovoj odgovornosti. I svaki put kad zaključim da je ono što u čovjeku vrednujem “nešto drugo”, ostaje mi sve manje onih u čijem se društvu uopće mogu zadržati i gledam na svoju prošlost kao na niz slijepih ulica iz kojih sam naposljetku ipak izašao, umjesto da se u jednoj od njih zaglavim, ali i dandanas, skoro posve sam, nemam pojma gdje idem i što je to “nešto drugo” što tražim. Što, zapravo, od sebe tražim.

Čemu bi uopće služili mudraci kad bi ih i bilo?

*“Većina ljudi želi vidjeti mudrace
Ako ih još nije vidjela
A kad ih vidi time ništa ne dobiva.”*

Tako je rekao Su Ching
Ako je vjerovati Hamvasu
Iako uopće nije ni važno
Jer su imena tu posve sporedna.
Većina ljudi ipak voli
Davati imena stvarima –
Čini im se da tako postaju opipljive
I da znaju o čemu zapravo govore.

Sjetio sam se Su Chinga
Drijemajući u naslonjaču
I misleći kako više nemam
Nikome ništa reći
Barem ništa što bi se smatralo važnim
I imalo neko ime i formu,
Od čega bi se nešto dobilo
Ili što bi se poslije moglo prepričati
U šaljivoj anegdoti.
Uistinu nema više potrebe da se pokazujem
Jer nemam želju bilo što reći
I nitko od toga ne može baš ništa dobiti
Kao ni ja uostalom.
Nikome ne mogu pomoći
I ne znam o čemu bih uopće mogao govoriti
Na načine koji se od mene očekuju.

Ne smatram se ipak posebno mudrim,
A Su Chinga sam se sjetio
Tek da se utješim.

Siber 2021.

Bozo, Kermit, Pajo i duša svijeta

Klaun Bozo i Kermit Žabac
Bore se za dušu svijeta,
Titanski je to sukob
Dobra i zla
Koji svakodnevno prenose mediji
Uz vijesti o umiljatim mačkama
I plastičnim guzicama
I svi strepimo hoće li
Pobijediti Klaun ili Žabac
A i zbog plastičnih guzica
Iako proroci tvrde
Da će svijet završiti
U narančastom bljesku
Kad Pajo Patak
Stisne crveni gumb.

Posve očigledne smrti

Bojala se zaspati u stanu
 Iza zatvorenih vrata
 Jer je bila sigurna
 Da će u snu umrijeti
 I zamišljala bi zatvorena vrata
 Koja nitko ne otvara
 I tako tjednima
 U potpunoj tišini.
 Može li se uopće zamisliti strašnija slika
 Od zatvorenih vrata
 U potpunoj tišini –
 Od toga se može posve poludjeti
 Da, od toga se može posve poludjeti
 I bolje je o tome i ne misliti.
 Treba negdje pobjeći
 U šumu, gdje se uvijek nešto čuje
 Kakva ptica ili šuškanje lišća
 Iako je u šumi teško zaspati.
 Uostalom, govorila bi,
 Ona i ne smije zaspati
 Jer je prate
 I kad bi samo malo pridrijemala
 Opet bi je odveli u ustanovu
 Sa svim onim groznim ljudima
 Gdje ona nikako ne pripada
 Jer nije luda
 Treba joj tek malo mira
 I vremena da se sabere.

Ponekad provedemo vrijeme s ljudima
 Koji će sutra biti mrtvi.
 Objese se o remen hlača u garaži
 Ili im pukne srce u šumi,
 Od iscrpljenosti

I pitamo se
Kako je moguće
Da su nam njihove
Posve očigledne skore smrti
Promaknule
I da baš ništa u vezi s tim
Nismo učinili
Jer nam je sad
Kad su mrtvi
Posve očigledno
Da se to moralo dogoditi.

Četiri zabilješke

Zabilješka o paralelnim stvarnostima

Tribina je izgrađena na strmom brdu i odvojena visokim betonskim zidom od stazice kojom se spuštam prema seoskoj cesti. Cesta je na samom dnu brda i po njoj tu i tamo prođe automobil, a odmah uz cestu, preko puta brda i tribine je ogromno filmsko platno na kojem je u krupnom planu lice žene mesnatih usana i suznih očiju koja priča sjetno i strastveno o muškarcima. Tribina je puna ljudi koji skoro svi puše, jedu lubenice i glasno razgovaraju, a poneki gledaju i film. Vruće je, noć je ljetnog dana i znojim se.

Kroz brojne redove uskih pukotina ulazi hladna, pomalo plava svjetlost. Odakle dolazi hladna svjetlost?

U dugom tvorničkom hodniku u podzemlju svjetlost je posve žuta i neprirodna. Ljepljivo je i vruće, a kraj hodnika uopće ne vidim iako hodam prema njemu već prilično dugo. Ne čuje se skoro ništa, osim povremenog odjeka, kao kad nekome negdje u daljini ispadne prazna kanta. Već me zabrinjava taj dugi hod i upadljivo odsustvo ljudi i stalno se okrećem oko sebe, pogotovo kad se hodnik proširi i u njemu se otvore nekakve galerije, uglavnom posve prazne i jednako žute kao i hodnik. Okrenuvši se udesno i malo unatrag prema zidu galerije koji je ostao iza mene i koji sam upravo prošao, opažam oniskog, polučelavog, žutog muškarca s masnicom na oku i raskrvavljenom donjom usnom kako mi se podlo smije. Ruke je skupio iza leđa, glavu zabacio malo unatrag i naslonio se na zid, očito s namjerom da me iznenadi. Vratio si se đubre, a? Neka, neka, i vrijeme je da ti se osvetim. Sjećam se tog tipa. U jednom sam ga snu teško pretukao, riječ je o najgorem od svih ljudi.

Kroz redove horizontalnih pukotina ulazi svjetlost. Odakle plavkasta i hladna svjetlost u ovom žutilu?

Noć je. U prizemlju, blizu oceana, ležim na leđima na stolu punom manga. Oko mene se omotava topla žena. Nije vlažna i znojna, a suha mi toplina njene kože godi, iako je vruće. Čuju se valovi i njen šapat. Prelazi mi rukama po grudima i grli me nogama, ali stalno imam neugodan osjećaj da me pokušava

zadržati ovdje. Volim miris manga.

Kroz pukotine rolete ulazi svjetlost. Kroz pukotine rolete na prozoru ulazi vanjska svjetlost. Vanjska svjetlost je umjetna i plavkasta, još je noć. Ja sam u krevetu.

Ako se poslije svega uspijemo vratiti u fizikalnu* stvarnost, mozak marljivo, temeljito i ciljano ispire sve tragove svoje podlosti i tko ne zapiše u prvih nekoliko minuta što mu je vlastiti mozak priuštio, ničega se uskoro neće ni sjećati pa ma koliko mu se činilo da je ono što je doživio potpuno nezaboravno. To je evolucijska prilagodba, inače bismo poludjeli znajući koliko su realne nefizikalne stvarnosti koje možemo stvoriti. Tako cijele paralelne stvarnosti u kojima postoje ljudi koji nas dobro poznaju ostaju od nas skrivene i na njih zaboravljamo.

* Ovdje riječ “fizikalno” treba uzeti s dozom opreza. Radi se, naime, o tome da paralelna stvarnost može (iako ne mora) potpuno udovoljavati zakonima fizike i da u njoj “postoje” kauzalnost te kompletan skup sila na kojem ta stvarnost počiva, oboje posve jednaki kao i u fizikalnoj stvarnosti. Pa ipak, kako ta stvarnost postoji samo za nas, ona nije fizikalna u smislu da je na neki način provjerljiva i dostupna za neovisnog promatrača odn. da je podložna eksperimentu.

Zabilješka o gorčini

Pijem samo gorke čajeve, ne zato što bi od toga bilo neke zdravstvene koristi nego zato što je okus gorkog jedini koji mi je preostao, koji je donekle vjerodostojan i podsjeća me na okuse prije antitumorske terapije. Sveo se tako moj okusni bitak na projekciju u gorkom. Svi su drugi okusi zastrašujuće deformirani, a najviše slatko koje se podlo pretvara u gorke već nakon dvije sekunde. Nije čak ni najveći problem što se sve pretvara u gorke, problem je što su ti “novi” okusi gorkog, koji su zamijenili posebno ranije okuse slatkog i umamija, neprepoznatljivo gorki, bez ikakve okusne varijacije. Riječ je zapravo o jednoj gadnoj, umjetnoj varijanti gorkog koju nisam poznao u ranijem životu i koja je, monoklonski kao i tumor, preuzela i deformirala sav okusni spektar. Stoga pijem gorke, jer je ono “stare” gorke na neki čudan način ostalo prilično očuvano. Razveseli me prepoznati okus iz prošlog života pa makar bio i gorak. Moj se raniji život sačuvao, dakle, u gorčini.

Nekome tko nije iskusio ovo što pokušavam zapisati, cijela se ta priča može učiniti grotesknom ili smiješnom. Zašto bi, uostalom, netko jadikovao zbog

gorčine kad je ona tek nuspojava, možda tek znak da se u organizmu nešto važno događa, da se možda aktiviraju i mehanizmi izlječenja? Ima u tome ipak mnogo više, radi se o onome što jesmo i što smo postali i za što smo mislili da je donekle neotuđivo. Naše. Naš specifičan pogled na stvari i svijet, jednako kao i naša okusna rafiniranost, zapravo su krhke konstrukcije koje se razbiju tek malo jačim kemikalijama i kvarovima. Svatko je sustav koji je sjajno ugođen i koji se u prostoru svojih parametara i mogućnosti razvija više ili manje, ispipava granice tog razvoja, ali sav je taj proces posve krhak. Na njega utječu kvarovi i okolina. Sve ono visoko i lijepo što čuvamo i smatramo svojim stoga je posve nepouzđano i izvan "naše" kontrole, pretpostavljajući ovdje, naravno, da uopće ima smisla govoriti o dualnosti, o onome koji osjeća i aparatu u podlozi tih osjećaja. Moglo bi biti i da je ta separacija tek u nekoj aproksimaciji i samo donekle korisna, jer poremećaji osjetnog aparata nužno mijenjaju i narav onoga koji osjeća, mijenjaju suštinu onoga što on jest.

Pokušavao sam, na svoju veliku frustraciju i nesreću, kuhati ovih dana. Moji vole kad kuham, a zadnji put kad sam ležao u bolnici, 2015. godine, obećao sam sebi da ću svima kuhati puno više jer ih to tako veseli. Napravio sam tako zadnjih godina tone gulaša i žgvaceta, kebapa za nećake, roditelje i Gogu, uvijek ponosan na savršenu kontrolu i nadzor nad brojnim varijacijama Maillardove reakcije koje sam osmislio, kad se na površini mesa stvori ona ljepljiva korica koja mu daje slad i umami. Sve je ovih dana bilo tako pogrešno, sve je imalo tako opterećujući okus koji nikako nisam mogao utjerati u granice koje bi moj okusni mehanizam prepoznao. Zanimljivo je pitanje, naravno, kakvo je to jelo bilo drugima, ali to je pitanje donekle sekundarno, jer ako kuhar ne prepoznaje to što stvara i ako mu je sve to odvratno, onda sasvim sigurno ne može postići ono što je ranije postizao pa ponavljao "recept" precizno koliko god hoće.

Ne jede mi se više. Pijem gorke čajeve. To je okus iz ranijeg života koji prepoznajem.

Zabilješka o Gaussovoj distribuciji i vjerojatnostima da su nepopularni stavovi istiniti

Svaka je diskusija o Gaussovoj distribuciji i njenom značenju u kontekstu populacije unaprijed promašena, jalova i nevrijedna razrade i zapisivanja, jer će 99% ljudi o kojima je riječ biti uvjereni da je u diskusiji riječ o nekome

drugom, iako je vjerojatnost da je riječ o njima upravo 99%, što je i suština Gaussove distribucije.

Za preostalih 1% pak, nema nikakve potrebe ni razloga pisati o značenju Gaussove distribucije i vjerojatnostima da su nepopularni stavovi istiniti.

Zabilješka o ljudima koji kliču psihopatima

Ljudi koji ne prepoznaju očigledne psihopate svojim glupavim slinjenjem o boljem svijetu, empatiji i ljubavi i istovremenim klicanjem istim tim psihopatima, od ovog svijeta čine ludnicu, iako bi se htjeli smatrati pravednicima i nositeljima neke bolje budućnosti. Kako ne prepoznaju očigledne psihopate, sve su te njihove divne ideje isprazne budalaštine, jer da išta o idejama i vrijednostima kojih su im puna usta uistinu i iz prve ruke znaju, očigledne psihopate bi svakako morali moći prepoznati.

Nekoliko usputnih opažanja

Postoje knjige, debele knjige napisane gustim i tajnim jezikom matematičkih simbola koje zahtijevaju godine truda da bi ih čitatelj mogao razumjeti i pročitati. A kad konačno skupi sve predznanje potrebno da ih pročita i uspije ih pročitati do kraja, shvati da u njima ne piše baš ništa važno ni inspirativno pa čak ni korisno i jedino što nauči je to da je izgubio vrijeme.

Kad srčani udar nastupi tijekom sna, čovjeku se učini kao da je potres. Oni strašljiviji se probude i uplašeni umru, a oni hladnokrvniji nastave spavati i ponekad prežive.

Na Jarunu ima jedna povioka zgrada s čijeg krova golubovi skaču naglavce da počine samoubojstvo – samo skupe krila i nijednom ih ne pomaknu sve dok ne tresnu o beton. Stanari te zgrade već godinama pokušavaju riješiti ovaj problem s gradskom upravom, bez ikakvih rezultata.

Postoji sapun s mirisom riblje utrobe. Kad njime opereš ruke, zasmrde kao da si upravo čistio lokarde.

Svemirci iz sazviježđa Cetus (Kit) razmnožavaju se pomoću gomolja.

A. Siber 2009
A.

Jeruzalem u plamenu

Jeremija je prorekao
Da će Jeruzalem biti u plamenu.
Ostali smo samo
Moja mačka i ja
Na Mjesecu.
Dolje na Zemlji je proljeće,
Barem na našem komadiću,
A po šumama su šafrani i visibabe,
Kukurijek i plućnjak.
Iscvjetao je drijen,
A možda su napupale i rane kruške.
Trebalo bi sve to vidjeti
I omirisati srijemuš
Što je sigurno već probio
Suho lišće.
Trebalo bi o tome
Nekome pričati
I prošetati s nekim
Uz potok.

Ali Jeruzalem je izgorio
I ostali smo samo
Mačka i ja
Na Mjesecu.

Htio sam o svemu tome danas
Pričati svojoj mački
Ali se pravila da me ne razumije,
Tek je mijauknula tiho,
Spustila glavu na šape
I dugo gledala
U suncem osvjetljenu
Polovicu Zemlje.

Svjedoci na terasi kafića

I da Jeruzalem nije izgorio
Kao što je izgorio
Nikoga ne bih imao
Da mu pričam
O kosovima
Što su počeli pretrčavati travnjak
I drijemovcu na rubu šume.
Proljeće je
I ljudi su pohrlili na terase kafića
Da jedni drugima budu svjedoci
Da su živi
I da postoje u Velikom Planu
Da rade sve kako treba
I kako svjedoci od njih i očekuju.

Ja pak nikoga ne bih imao
Da mi posvjedoči
Čak i da Jeruzalem nije izgorio
Kao što je izgorio
Jer ne znam što bih uopće
Mogao ispričati
Na misi na terasi kafića
Gdje se kava pije
Kao krv Kristova.
Tu se radi o svjedočenju postojanja
I nikakvi kosovi ni drijemovci
Nisu dobar dokaz.
Trebalo svjedočiti barem plaćom i autom
Lijepom djecom i sretnim brakom,
A najbolje ljudima čije su sudbine
U našim rukama
To je apsolutni minimum
Valjane ispovijedi na terasi kafića.

Pa i da Jeruzalem nije izgorio
Kao što je izgorio
Ja i opet ne bih imao
Svjedoke na terasi kafića.

A. Siber 2009
4.

Bog koji je danas ubio drozda

Bog, kojeg sigurno ima,
Danas je ubio drozda.
Nije bilo potrebno mnogo,
Tek udarac u staklena vrata
U punoj brzini.
Sasvim dovoljno da slomi
Krhke kosti vrata.

Bog, kojeg sigurno ima,
Danas je poubijao
Petnaest tisuća djece.
Nije bilo potrebno mnogo
Djeca su krhka kao i drozdovi.

Riba

Nikako ne mogu prestati razmišljati o ribi koju smo vidjeli jučer. Nije to bila neka posebna riba, zapravo sam je jedva i vidio prije nego što je umaknula - nekakvo sićušno, smeđe, zmijoliko stvorenje, nimalo pamtljivo. Pomislio sam ipak kako dugo nisam vidio ribu, iako sam ih kao dijete vidio posvuda kad bismo došli na more. Lovio sam ih onim malim udicama što ih namataju na komadić stiropora, s nekakvog molića, a mogao si ih uhvatiti na bilo što pa i na komadić kruha ili čak голу udicu. Vadili bismo kao djeca te sitne ribice, knezove, škarpune i špariće i nitko nije znao što bi s njima pa bi se bacakale onako bespomoćno na suhom dok ih netko stariji ne bi skinuo, iako je to često bilo prekasno za ulovljenu ribicu.

Riba je bilo posvuda, plivao si među njima, sjećam se kako sam se oduševio kad sam prvi put zaronio s maskom i ugledao ih posve jasno kako se trgnu kad im se približiš, pobjegnu, pa opet uspore, kao da te izazivaju. Stari priča kako je tih godina lovio ušate i to dvjesto njih u jednom danu. Kako je bacio štap od 4 – 5 metara s još toliko najlona koji bi odnijela struja, a onda bi samo vukao. Išle su na gavune i ulje od salamurenja, kao lude. Kaže da nema više gavuna, da ih dugo nitko nije vidio, zapravo da ih je on davno vidio na peškariji i da je kila bila više od pedeset kuna, kao da je to neka fina riba. Nema ni črnaca ni liganja ni neke plave ribe kojoj sam zaboravio ime jer ga nikad nisam ni čuo, iako ga se stari dobro sjeća. Mislili su da će to beskonačno trajati, to izvlačenje tona i tona životinja koje se koprcaju i koje su sve pojeli, trebalo je jedva pedeset godina. Nema više čak ni cipala koji su se nekad u ogromnim jatima skupljali u plićacima, iako nikome nisu bili omiljena riba. A nisu, zapravo, uopće bili loši. Sad nema ni njih. Ne možeš više nikome ni objasniti kako je bilo jesti cipla ili gavuna, o črncu da i ne govorimo. A na peškariji možeš kupiti samo orade iz uzgoja. Tkivo im je brašnasto i neprirodno se kida kad ga žvačeš, valjda zato što riba ne pliva dovoljno i hrane je svačim. Iako turistima lažu da svega još ima i pokazuju im nekakve sumnjive ribe na pladnjevima koje oni rado plaćaju, pogotovo ako su upravo sišli sa skupe jahte koja troši puno goriva i čije su otpadne vode maločas ispraznili uz obalu, pred nosom onim siromasima koji se kupaju u brljugu i u bogataškim govnama, iako se i oni spremaju večerati ista ta govna, samo za skupe pare, sa srebrnog pladnja na kojem su primjerci nečega što sličići ribama. A onda će poći da se

fotografiraju u bazenu, na brdu iznad luke koja izgleda kao sjajna pozadina bazenu i njihovim preplanulim golim tijelima. Iako luka užasno smrdi, pogotovo u večeri vrućih dana u vrhuncu sezone, ali to se ne vidi na fotografijama. Nitko u toj luci već dugo nije vidio ribu, barem nije vidio ništa značajnije od onoga što sam ja vidio jučer i čemu ni imena ne znam iako o tome i danas razmišljam.

Grad je, kao i luka, postao kulisa za život, a u drevnim kućama, koje znaju zaudarati po vlazi i plijesni, žive ljudi koji ne znaju čemu su grad i luka služili. To više nije ni važno, važno je da ima gostiju koji se vole slikati u betonskim bazenima, iako riba već dugo nema. Treba zato izgraditi još tih bazena jer oni donose novac, a cijela država živi od njihovog truda uloženog u betoniranje jer od toga ubire veliki porez. Oni zapravo hrane cijelu državu, zato što dovode turiste u te bazene i serviraju im sumnjive primjerkke životinja na srebrnim pladnjevima. Tvrde da su te životinje upravo ulovljene, iako ribari godinama uzalud izlaze na punte i vraćaju se praznih mreža, a o gavunima i črncima s nostalgijom pričaju gostima od povjerenja – domaćim – pogotovo kad malo popiju. Stari kaže da ni vino više ne može, da ga špricaju svaki tjedan jer da loza u tjednu naraste dvadesetak centimetara i da je sav taj novi izrast onda nezaštićen od gljivice. Pa ga stalno špricaju. Drukčije ne bi ni moglo.

Ipak, izgradilo se od svega onoga što su uništili, djeca idu na fakultete i obećavaju neko novo vrijeme zelene energije i održivog napretka. Dobivaju i diplome za to. Ali im jednako zasvijetle oči kao i njihovim djedovima kad netko spomene ulov i novac i jednako žele uspjeti kao i njihovi djedovi, izdignuti se iznad ostalih i istaknuti se u nečemu, u ulovu ušate ili energetske tranziciji, nije važno, bitno je uspjeti i to je jednako oduvijek. A svijet se od toga i dalje troši i nitko više ni ne zna kako su izgledali gavuni, ali dolaze druge riječi i drugi, a zapravo posve isti ljudi. Znam jednog kojem su usta puna klimatskih promjena i globalnog zatopljenja i stalno se jada kako je sve uništeno, ali nikad ne propušta napomenuti da je direktor nečega i voditelj nekoga i strašno se uznemiri ako mu tko kaže i komadić istine o svemu tome, što uključuje i njega, naravno, zato se i uzruja.

Stari kaže da je Jadransko more kao slijepo crijevo i zapravo mnogo manje nego što su pričali njegovi stari koji su mislili da će ribe uvijek biti. Ali ne voli kad netko spomene da su možda svi oni krivi nego maglovito spominje rijeku Po i nekakve gadosti koje Talijani čine. Gradovi su još samo oronule školjke

u kojima žive ljudi koji ih nisu ni izgradili i koji ne znaju više ni kako izgleda gavun ni brodski var. Masline u poljima nema tko obrati, a stari fantazira o nekakvim traktorima što tresu stabla i o mrežama na kojima ostanu plodovi. Turiste moli da oberu lipu, za čaj, nudi im lovor, dud, jabuke i smokve petrovače, balancane, tikve, krastavce, svega ima sada, šteta je da propadne, ali turisti baš ništa ne znaju, nemaju pojma što bi s tim, njima su gradovi pozadine za selfije, a sumnjive ribe poznaju sa srebrnih pladnjeva u restoranima visoke kategorije s mnogo zvjezdica. Iako terasa uvečer diskretno zaudara po kanalizaciji, ali oni misle da je to mediteranski šarm.

Stari kaže da nema više ni periski ni spužvi, a da slabo ima i mušula, da je sve uništeno. Pojavi se ipak poneka čudna riba u uglavnom praznim mrežama koju nitko nikad nije vidio. Kažu da dolazi iz Crvenog mora i da sve to ima nekakve veze s Asuanskom branom i Sueckim kanalom. Sve su te ribe otrovne i jakih boja. Ljudi brane vodi da ide kud joj je volja, a onda time gone i ribe, neke prođu kud nikad nisu prolazile, a neke više ne idu. Ljudi grade brane – zbog struje i betonskih bazena – uništavaju rijeke i cijela mora i zovu to nekim lijepim riječima koje su naučili na sveučilištima u gradovima u kojima je nekad bilo ribe, a sad je nema, čak ni one koju prije nitko nije htio jesti, a sad bi je tako rado pojeli. Kad bi je bilo.

Jegulja

Ostalo je neobjašnjeno
Kako se upali iskra
U mozgu jegulje
I kako bi jegulji
Uopće mogla izgledati
Ideja o Sargaškom moru
Do kojeg treba plivati
Sedam tisuća kilometara
Iz mulja rijeke
Gdje se skrivala dvanaest godina
Između stoljetne truleži
Tenkovskih gusjenica
I čahura granata.
To je drhtaj same Zemlje,
Skoro riječ,
Kad bi je imao
Tko izgovoriti.

Karlo

Karlu je bilo jedva pet godina kad je naglavačke pao s konjskih kola. Nitko nije mislio da će mu puknuti slabašni vratić, kao piletu, i uzalud su ga pokušavali pomaknuti i podignuti. Mali je samo posve bespomoćno i nepokretno jaukao. Nikada više nije pomaknuo ni ruku ni nogu, a ostatak svog kratkog života proveo je ležeći zagipsan u limenom koritu. Umro je od gripe iduće godine. Njegova majka se poslije toga stalno potajno molila bogu, iako je od boga i crkve poslije rata bila odustala. Nije se molila za njegovu dušu, nego zato što joj je laknulo kad je umro i to sebi više nikad nije mogla oprostiti.

Fizika bioloških materijala

Tu se radi o fizici bioloških materijala
 Koji su sjajni u tome da se elastično stežu
 I rastežu
 I tako veliki broj puta.
 Svaki put kad otkuca srce
 I stisne se
 Pa opusti
 I onda opet tako
 Čak i kad spavamo.
 Svaki put kad udahnemo
 I izdahnemo
 I onda opet tako
 Čak i kad spavamo.
 Svaki put kad ispružimo ruku
 I stisnemo zube
 Pa ih opustimo
 I onda opet tako
 Čak i kad spavamo.

Tu se radi o fizici bioloških materijala
 Koji su sjajni u tome što se dugo drže
 Sve dok ne popuste
 Nakon velikog broja puta
 Iako nitko od nas ne zna koliko
 Kad se zub odjednom skrha
 Pod djelovanjem sile pritiska
 Nakon velikog broja puta
 Ili kad se aorta jednom plastično rastegne
 Pod tlakom
 Iako nitko od nas ne zna točno kad.

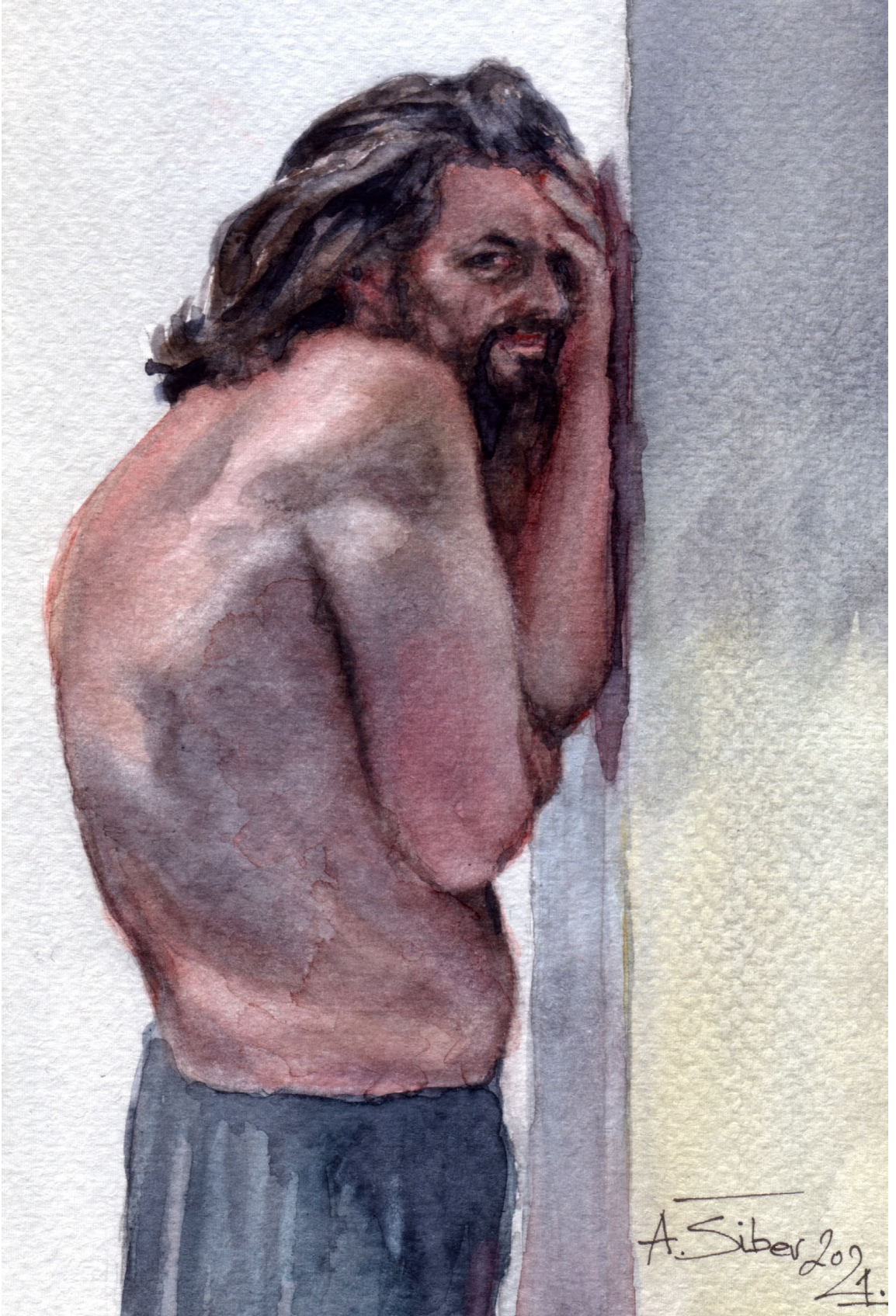
Ali svi znamo da će baš tako biti.

Kartonska kutija od banke

Imam jednu kartonsku kutiju
Malu, tvrdih rubova i strana,
Taman da u nju spremiš
Kakvu stvarčicu koja ti treba.
Dobio sam je od banke nekad davno
Ne sjećam se točno kad
Moglo bi biti kad sam zaradio
Svoju prvu plaću
I otad je držim na policama
Pa izvučem svako malo
Kad plaćam račune.
Uzeo sam je jutros i
Dugo razgledao
Prije nego je vratih na policu.

Kutija se sva pogužvala.
Vrhovi su joj se izlizali
I poklopac više ne zatvara dobro
A koncem umotana elastična gumica
Koja je služila da sve to drži
Više nije elastična.

Nisam ni slutio da bi ta kutija
Mogla toliko ostarjeti.

A. Siber 2009
4.

Ne mogu mu se sjetiti imena

Nikako mu se ne mogu sjetiti imena, iako sam ga izrekao barem stotinu puta. Čak smo i pušili mnogo puta zajedno, u pauzama predavanja. Meni je to kao studentu bila čast, pušiti s nekim tko predstavlja ono što bih ja jednom htio biti, tko elegantno i pronicavo rješava probleme koje nitko ranije nije riješio. Imao je pomalo kovrčavu i pomalo dugu kosu, već sijedu na krajevima, a čelo mu se počelo produžavati kako se kosa s njega povlačila prema tjemenu. Dolazio je u zgužvanom odijelu, uvijek sivom, čini mi se da je ponekad nosio i kravatu, iako je sve to na njemu izgledalo užasno neuredno. Bio je zabavan i lagani zajebant i često se cerekao, ali samo među studentima. Kad bi pored nas prošao gospodin akademik, upinjao se da ga pod svaku cijenu pozdravi, ponekad čak i trčeći da ga ovaj slučajno ne bi previdio. Pričalo se da se bavi jako teškim nuklearnim problemima, kakva već nuklearna zna biti, gdje nema ni malo ni mnogo čestica nego taman onoliko da ti zagorča život. Uvijek bi mudro zborio o nekakvim teškim dijagonalizacijama i egzotičnim stanjima jezgre, premda sam kasnije uvidio da je uglavnom stalno radio isto, tek mijenjajući izotop ili element, a toga ima cijeli periodni sustav, da ti potraje cijelu karijeru. Nikako mu se ne mogu sjetiti imena, iako mi je čak možda ponekad i predavao premda se toga ne sjećam, ali ne znam kako bi mi inače znao ime, jer se sjećam da bi me ponekad nazvao imenom. Pušio je bez prestanka, prvo bi ih gasio u onim odvratnim visokim pepeljarama ispred ulaza na fakultet, a kad bi popio kavu iz automata, gasio ih je u ono malo tekućine što je ostalo na dnu plastične čašice. Odjednom bi se trgnuo i rekao da mora stići na nešto stvarno važno pa bi žustro potrčao uz stepenice. Ja sam zamišljao da se sjetio nečega što smanjuje dimenzionalnost problema ili reducira hamiltonijan na produktivnu formu, nešto takvo, svakako veličanstveno, s potrebom za adekvatnom simetrizacijom valne funkcije. Fakat nemam pojma kako se zvao, iako me to čudi, znam samo da ima već dugo kako je umro. Jednog dana se nije pojavio na fakultetu pa je portiru bilo čudno jer je stalno visio na fakultetu. A nije se javljao ni na telefon. Provalili su mu u stan i našli ga na podu. Srčani udar ako se dobro sjećam. Portiru je bilo stvarno žao jer su često pušili zajedno. I portir je umro. Fakat su puno pušili. Malo tko danas uopće zna da je taj tip ikad i postojao, iako studenti i dalje puše pred fakultetom, ali ipak mnogo manje nego kad sam ja na njega išao. Što je sasvim u redu, naravno.

U slučaju pojave narikače

Bilježim ovo u slučaju da naglo i neočekivano umrem pa se pojavi neki moj “prijatelj” i “suradnik” koji se nekim čudom nađe pozvan i potaknut pa počne pisati dugačke “eseje” o tome tko sam i kakav sam bio, sve kao na finjaka, a svako malo to začini s neakvom gadošću. Kako sam se, recimo, kao obrecnuo na suprugu u neakvom društvu gdje je i taj bio i kako je svima bilo užasno neugodno, ili takvo nešto. Ili kako sam ga iznevjerio u neakvom odnosu i situaciji koju tip prepričava na neki svoj način pa JA ispadam kao najgori gnus, a ON kao fin tip koji mi je usprkos svemu sve oprostio, ispadajući u tome kao neakav heroj iako se ON iz nekog čudnovatog razloga uhvatio pisanja o MENI, i to u navodnim hvalospjevima. I sve te gadosti ON kao MENI oprašta jer sam ja, kao, ipak i poslije svega fin čovjek, a on je još mnogo, mnogo finiji jer je, kao, sve te moje falinge trpio.

Ako se, dakle, kojim slučajem, iako je to posve malo vjerojatno, nađe neki takav koji piše takve nebuloze iz dana u dan, a ja sam već neko vrijeme mrtav pa nemam nikakvog načina da mu na te bljezgarije odgovorim, zbog čega ih je i odlučio napisati tek nakon što umrem, zadužujem ovom prilikom onoga koji sasvim dobro razumije što u ovom tekstu piše da dotičnom pristojno i razgovijetno, na finjaka, poruči da ga nabijem.

O mrtvim velikanima

To odbojno slinjenje nad smrtima “velikana”, “nezamjenjivih erudita” i akademika zapravo je pokušaj prisvajanja njihove ostavštine. Ne radi se tu o intelektualnoj ili duhovnoj ostavštini, radi se o pukoj društvenoj poziciji koju je pokojni imao, o nagradama, članstvima, poznanstvima i debelim knjigama koje je malo tko pročitao, iako svi tvrde da su apsolutno genijalne kao što su tvrdili i dok je bio živ jer su i tad za to imali jednak razlog. Cilj je, dakle, parazitski zauzeti djelić te pozicije koja je ostala nakon pokojnika i prikazati se kao njegov veliki štovatelj, neutješni prijatelj i prisni poznanik, kao jedan od rijetkih koji može uistinu shvatiti veličanstveno mjesto koje je pokojni zauzima u društvu te mu zapravo stoga upražnjeno mjesto na određen način i pripada. Upravo zato društvo nakon smrti “velikana” zapljusne toliko odvratnog i neiskrenog slinjenja, pokazivanja zajedničkih fotografija na kojima se pokojni “velikan” i neutješni nasljednik/nasljednica blaženo i sretno smiju, oboje potpuno nezamjenjivi u društvu preostalih neutješnika, što se može dokazati nizom tabličnih kriterija i tvrdo ukoričenih izdanja te brojem nagrada i članstava u akademijama i žirijima festivala.

Siber 2021.

Kuća nad jezerom

Kad su konačno izgradili
 Svoju kuću u šumi
 Nad obalom jezera
 Gdje se skupljaju srebrne pastrve
 Među visokim smrekama
 Kad se teren malo podigne
 Tako da se vidi daleko
 Pogotovo ujutro
 Kad se sunce i uzdiže na nebo
 I uranja u vodu.

Kad su konačno izgradili
 Svoju kuću u šumi
 Poslije svih tih ljudi i obveza
 Sastanaka i reorganizacija
 Uspinjanja i borbe,
 A boriti se mora
 I to bespoštedno
 Jer bi te inače pregazili –
 Tako to ide danas

Kad su konačno,
 Poslije svih tih godina,
 Izgradili svoju kuću u šumi
 I sjeli na terasu
 Da popiju jutarnju kavu
 Među kosovima
 Koji pjevaju lipanjsku himnu
 Nisu znali o čemu bi se tu,
 Izvan svijeta pobjeda i poraza
 Uopće moglo misliti,
 Iako jedno drugom
 To nisu priznali
 Čak ni spomenuli

Jer je sama ta spoznaja
Poslije sveg tog vremena
Bila grozna.

Pa iako o tome nisu ni riječi rekli
Oboma im se učinilo
Da mora biti da su od samog početka
Negdje bili u krivu.

Kad djeca plaču

Iako je život isto
Kao i kad se latice trešnje
Otvore
Pa usahnu
Svejedno nas boli
Kad djeca plaču.

Susjeda s četvrtog kata

Poslije ponoći
Kad cijevi grijanja počnu škljocati
Od hladnoće koja ih steže
Jedino tad
Možeš čuti susjedu s četvrtog kata
Koja kašlje.

Lažni ljudi

Sanjao sam noćas
Da su te oteli i kopirali
U trideset kopija
I išao sam od jedne do druge
Da te nađem
Tražeći u njima sve ono što samo ja
O tebi znam
Posve suptilne stvari
Kako ti se obrva podigne
Ili jamica u obrazu udubi
Malo prije nego što se nasmiješ.
Nisu me prevarile.
Tek kad sretoh i trideset prvu
Lažnu
Shvatih da sam te izgubio.

Ostarjeli Krist

Ne znam kako je meni dopao na brigu
 Ostarjeli Krist
 Ali uteče mi jedan dan
 I krenu nekamo, brzo,
 Kako nisam ni znao da može
 Jer je, jadnik, skoro sve zaboravio
 I stalno ga treba podsjećati
 Na posve svakodnevnne stvari –
 Tako to bude svima
 Kad ostare.

Slijedio sam ga kroz šumu
 Najbrže što mogu
 I dozivao:
*“Isuse! Stani Isuse!
 Kamo ideš, ničeg tu nema!”*
 Ali sam se prevario –
 Na rubu šume je svjetlo
 I samostan na čistini
 O kojem stvarno nisam imao pojma.
 Izadoše iz njega časna sestra i svećenik
 Pa izmijeniše s Isusom koji je zastao
 Pokoju riječ,
 Nisam čuo što,
 Srce mi je lupalo kao ludo
 Od napora, a i bio sam još daleko
 Da bih išta mogao čuti
 Ili učiniti,
 Tek viknuh:
“Stani Isuse, ne idi tamo!”
 A sestra me ču
 Pa obgrli Isusa jednom rukom
 A drugom ga uhvati za pohabani rukav halje
 Da ga brzo uvuče

I sakrije prije nego što stignem.
Ali iako je, jadnik, skoro sve zaboravio
Ne bi mu to milo
Pa se otrgnu od nje
I reče joj nešto
Od čega ova probljedi.

Nisam čuo što,
Bio sam daleko.

A. Sibel 2024.

Tko živi u vili pored puta?

Zašto putujemo? Zašto sjedamo u auto i odlazimo negdje da vidimo zgrade i nebo i drveće i ljude? Zašto očekujemo vikend da se uputimo negdje, negdje gdje nismo bili ili negdje gdje se želimo vratiti, da se prisjetimo stvari koje smo vidjeli prije nekoliko godina? Razmišljam o tome već danima pokušavajući udahnuti neki razum i smisao u naše odlaske i povratke bez svrhe i smisla, bez smještaja, noćenja i plana. Radi se o nekakvom pokušaju da se živi. Već sam to rekao jednom i pomislio kako bih trebao to bolje pojasniti, ali prošlo je od toga dana već dva mjeseca i nisam smislio ništa pametnije od toga da se radi o nekakvom pokušaju da se živi. Ne znam ni što to točno znači. Znam samo da se tiče mogućih života, onih koji se nisu i koji se neće ostvariti. Života, recimo, u staroj, nekad davno raskošnoj vili pored puta, sa šumom i strminom u zaleđu što je namještena upravo tako da kasno sunce titra kroz stupove trijema, kad rasklimani stolci postaju narančasti i osunčani kao da su u Andaluziji, a ne u Dolenjskoj. Tko živi u vili pored puta? Kako bi bilo živjeti u vili pored puta, očekivati popodneвно sunce i spuštati se niz cestu prema gradu, da se obavi kupovina i popije jutarnja kava tamo gdje put skreće pored crkve pa krene nizbrdo, pored zlatnog strništa i nasada jabuka? Kakav bi to život bio, tuđi, a opet naš, jer bismo ga mogli živjeti, i zapravo je posve malo nedostajalo da ga uistinu i živimo, zalomilo se tako da ga živi netko drugi, ali moglo je jednako tako biti da smo ga živjeli i mi, možda čak i nas dvoje, nekih drugih dvoje, ali nas dvoje, samo malo drukčijih, s malo drukčijom poviješću i pričom, a opet posve istih po svemu što čini identitet. Po malim i najvažnijim stvarima, dakle. Po tome kako se nasmiješ i kako prođe punih sedamdeset sekundi pa i više prije nego što uspijem odgovoriti na pitanja koja mi ujutro postavljaš, i takvim, najvažnijim stvarima. Samo na nekom drugom mjestu i u nekom drugom životu koji je mogao biti, a nije.

Prisjećanje na *Izmišljaje*

Sjećam se, ustajao bih u rano jutro, kad je jesen već dobrono zahladila, iako sunce nije iznevjerilo, i prohodao putem od instituta, kroz Trnovo, uz Ljubljanicu, preko Tromostovja pa sve do kolodvora ili još dalje. A onda nazad na institut. I ostajao bih na Štefanu prilično dugo, sve do navečer kad bih otišao kupiti nešto da pojedem na brzinu pa se zavlačio u svježe opranu, skoro uštirkanu posteljinu koja je mirisala posve starinski, na neki jeftini sapun. Stan je bio u potkrovlju, u jednoj od stambenih zgrada instituta, a ja sam prije spavanja, ispod kosine krova čitao Borgesove *Izmišljaje* koje sam prvi put pročitao kao student.

Priča o mom cimeru s kateterom

Ležim na bolničkom krevetu, u dubokom snu, nakon nekoliko dana nesanice, iako sam, ne znam kako, svjestan šumova i zvukova oko sebe. Čujem kako se otvaraju vrata sobe i svog cimera kako govori: *Sestro, molim Vas pogledajte što je s gospodinom, ja njega već nekoliko puta dozivam, a on ni da se pomakne.* Sestra mi se unosi u lice, opipava me, gura, prilično nasilno, zapravo, skoro me šamara po golim listovima i kaže mom cimeru: *Nažalost, gospodine, Vaš cimer je umro.* A ja mislim, pa je li stvarno moguće da sam umro? Pa kako onda čujem sve to, valjda sam živ? Otkud sestri uopće ideja da sam umro i kako se usuđuje tako olako strašiti mog cimera s kateterom?

Jedan sasvim dobar dimnjak

Žurio sam jutros
 Da obavim sve na vrijeme
 Da mi izvade krv
 I potraže u njoj sve one gadosti
 Iz kojih gataju –
 Jedan mi je nedavno rekao
 Da uzalud bježim
 I da ću im se već vratiti
 Slomljenih nogu i užarenih pluća
 Neće proći ni cijeli mjesec.
 A prošao je.

Žurio sam jutros
 Tako da obavim sve na vrijeme
 I još stignem prije nego što isteče sat
 Za parking
 Kad ugledah cvijet cikoriје
 U pukotini asfalta
 I pomislih kako je to jedan posve lijep
 Cvijet cikoriје
 Iako je probljedio
 Kako cikoriја zna probljediti
 U kasno popodne –
 Ova je požurila jutros.
 Pa opipah svoje noge
 I pomislih kako su to još posve dobre noge
 I udahnuh duboko
 U još posve dobra pluća
 U jednom sasvim dobrom vremenu
 Koje je jedino koje imam
 A ja ga nemilice trošim
 Žureći zbog parkinga, oklada i prognoza
 I izmišljenog vremena
 Koje bi tek moglo biti

Iako je to posve nesigurno.

*“Kako sam uspio tako brzo zaboraviti
Sve o čemu sam toliko riječi napisao?”*,
Rekoh naglas, na čuđenje dvojice radnika
Koji utovaruju šutu u kombi
I stadoh da vidim šareni dimnjak
Između dviju krošnji kestena
Koji dosad uopće nisam primijetio.

Siber 2024.

Djevojčica koja mi je mahala

Pitao sam djevojčicu
Koja mi je danas mahala
Prelazeći pješački s mamom
Hoće li mi dati
Jedan mačji život
Jer sam sve svoje potrošio.
Samo se nasmijala
Pa još ne znam jesam li spašen.

Tko vidi crnu mačku ovih dana
Neka me se sjeti.

Snovi u zapaljenoj kući

Spavali smo u kući koju su zapalili
I cijevi su zavijale od vreline
A visoke smreke gorjele kao krijesovi.

Spavali smo u kući koju su zapalili
Dok su pijani urlali i plesali pod prozorima
I ti si sanjala rijeku i slap
I ljubičasto cvijeće uz obalu
Malo niže, kad se voda smiri
A ja srndaća koji svako jutro
Izlazi na livadu pod šumarkom
I kevdće kao prebijeni pas.

Naušnica

Vrapci su prekopali polje
Po noći
Dok smo spavali.

Sad više nikad nećemo naći
Tvoju naušnicu.

Haiku o gorčini

Na staroj trešnji
Svake je godine sve
Manje gorčine

Haiku o lahoru

Treperi lahor
Na kraju vrelog dana
U mačjem brku

Čak je i mačka spoznala

Shvatio sam jutros
 Da je mačka ozbiljnija od mene
 Iako ima jedva sedam godina
 I znam je otkad je bila
 Kržljivo mače
 Što se bojažljivo prikradalo kući
 Da isprosi kakav komadić mesa.
 Ne znam kako se dogodilo
 Da me je mačka prestigla
 U poimanju svijeta
 Tek sam to jutros primijetio
 Kad sam je išao pozdraviti
 I kad me dočekala
 U jednom od svojih buda-stanja
 Kad dostojanstveno prede
 Dok je češkam pod bradom.

Kako se uopće dogodilo
 Da sam tako zaostao u razvoju
 Pa i dalje mislim
 O najglupljim stvarima
 I zastajem pored
 Najnevažnijih mjesta
 U kojima nema baš ničeg
 Vrijednog zastajanja
 I ničega o čemu bi se moglo
 Išta važno ispričati
 U nekim ozbiljnim kontekstima
 O kojima, kao što znamo,
 Ovisi cijeli svijet
 Koji će sasvim sigurno propasti
 Ako netko sve te prevažne probleme
 Ne shvati nadasve ozbiljno.

Čak je i mačka spoznala,
Pomislio sam jutros,
Iako ima jedva sedam godina
Da život nije sačinjen
Od bubamara na klasovima ječma
I sunca u krošnjama trešnje
Početkom travnja,
Kad latice zamirišu
Život je mnogo, mnogo
Ozbiljnija priča od toga
Ali ja svejedno
Nikako da shvatim.

U subotu

Iako smo željno iščekivali subotu
Ustali smo jednako
Kao što ustajemo ponedjeljcima
I popili kavu kao da je ponedjeljak
I mogli smo posve lako stići
Na sve što stižemo ponedjeljcima
Iako je subota.

Iduće godine

Dogodilo se tako da sam večeras šetao parkom Ribnjak, ne zato što sam naučio otići u park nego zato što sam bio prisiljen obvezama i rokovima, istekom dokumenata, a i nestašicom papira za akvarel. Dogodilo se tako da sam se napola slučajno zatekao u Ribnjaku na kraju dana, žuto svjetlo se upalilo u onom čitavom tornju katedrale i požalih što nisam stigao ranije jer je ogromna magnolija pod katedralom tako slatko mirisala i našao sam točku odakle bi se toranj vidio nad cvjetovima kojih je uistinu puno i latice su im tek počele pomalo opadati. Kadrirao sam tako toranj i magnoliju palcem i kažiprstom obje šake i još jednom sebi obećao da ću kupiti stalak za fotoaparatus kako već obećavam sebi barem četiri godine, a nikako da ga kupim i pomislio kako mora biti da sam tu magnoliju vidio već mnogo puta jer je to staro i snažno drvo. Možda je bila tu kad sam još kao student redovito prolazio Ribnjakom, spuštajući se s Bijeničke na Medveščak pa Ribnjakom ispod katedrale do Trga, a onda tko zna gdje, dani su bili mnogo duži, a pogotovo noći i svašta se moglo dogoditi. Pokušao sam se, dakle, sjetiti te magnolije i nikako je se nisam mogao sjetiti, a onda mi je sinulo da sam student bio prije trideset godina i da je to stvarno dugo vrijeme, dovoljno da se stvari bitno promijene. Tu se radi o povijesnim stvarima i intervalima, recimo o pedesetogodišnjaku koji 1973. šeće Zagrebom i sjeća se Zagreba 1943. kad je bio dvadesetogodišnjak, u onom mračnom dobu o kojem ljudi sve manje znaju i sve više zaboravljaju. Pomislio sam da mora biti da je to tako nekako i da dani i godine u zadnje vrijeme traju nedopustivo kratko i da ću se jednom morati vratiti u Ribnjak, sa stalkom, u zlatnom satu dana. Možda iduće godine ako bude sreće.

Svi očekuju nešto tvrdo

Mladi jarci hrvatske kulture
Žele postati
Stari jarci hrvatske kulture
Usprkos određenim nedostacima
Koji sasvim prirodno
Prate starenje.

Treba se zato kretati u pravim krugovima
I uhvatiti u koštac s jarčinama
Na brvnu,
U mirisu prčevine.
Kome bi se uostalom i imalo pisati
Ako ne starim jarcima
I onima koji to žele postati.

Poznato je, nadalje, da svi očekuju nešto tvrdo,
Mislim na nešto ukoričeno
Što svatko može lako prebrojati
I konkretno pohvaliti
Te reći da je to uistinu
Djelo našeg najperspektivnijeg jarca
Koji će jednom posve sigurno postati
Stara jarčina
Veličanstvene nacionalne kulture.

Siber 2024.

Ovo nije poezija

Moraš obući prigodnu kapicu
Kad te tko pozove da pričaš o poeziji
Ili starinski kožni kaput
Ofucan u pravoj mjeri
Ne previše
Nego baš onoliko
Koliko pristaje pjesnicima.
Tko bi inače prepoznao da si pjesnik?
Svi, uostalom, izgovaraju neke riječi
Ali poezija je ipak nešto drugo
Nešto što se odmah vidi na čovjeku.

Ne može se biti pjesnik
U tim neuglednim pohabanim hlačama
Koje nosiš od početka pandemije
I u kojima izgledaš očajno debelo
I staro.
Koga, uostalom, zanimaju takvi pjesnici
I njihovi doživljaji svijeta?
Tko bi želio oteknuti i pohabani svijet
Koji se troši i trune?
To nije poezija.
To nikako ne može biti poezija.

Tisuće slika

Jutra se nižu brzo
Jedno za drugim
Jedno za drugim
Pa opet
I tek ponekad
Ugledam poznato lice u ogledalu
Kad se umorni vraćamo
Svakog dana jednako
Sretni što je u stanu toplo
Pa mi se učini kako je to netko
Koji sve to samo promatra
Kao dramu koja već dugo traje
I u kojoj je mnogo toga prošlo
Mali Ivor s bijelom kopicom
Da ne izgori
Trčkara između tek zasađenih voćki
I više “mafuna” na opće zadovoljstvo
Moja mama mlađa od tebe
I ti koja se smiješ
U tisućama slika
S nebom i morem.
Volim kad se smiješ.
Stvarno volim kad se smiješ
Pomislim ponekad dok razvezujem cipele
Sagnut pred ogledalom u hodniku.

Slikarska lubanja

Vješti slikari tvrde
Da portret treba uvijek započeti
Od lubanje
A onda dodavati slojeve boje
Kao meso.
Oči treba ostaviti za sami kraj –
S njima lubanja oživi.

Vješti slikari u svim licima
Vide najprije lubanje
I duboke rupe umjesto očiju
To je sasvim izvjesna podloga
Za sva lica koja ćemo ikada imati.
I nema razloga da previše brinemo
O trendovima mjerljivih
Parametara propadanja
Njih su izmislili liječnici
Da izmjere naš strah
Svaki put kad saznamo
Da su brojevi sve veći
A prognoze sve gore
Te stvari, uostalom,
Nikad i nisu ovisile o liječnicima –
Vješti slikari oduvijek znaju
Da svako lice kad-tad
Postaje ona sasvim izvjesna
Lubanja.

Čovjek kojem ne ispada kosa

Probudio me tlak u mjehuru
U gluho doba noći
I prvih nekoliko sekundi
Nisam znao baš ništa o sebi
Osim trivijalne činjenice
Da mi je sila.
Nisam znao ni tko sam
Ni gdje sam
Ni da su mi zglobovi otekli
A pluća ne rade kako treba
Nisam znao ni da mi ispada kosa
Ni da imam rak u koštanoj srži
Znao sam tek
Da mi je porastao tlak u mjehuru
Dok sam teturao kroz hodnik
I pomislio sam,
Kad sam se počeo prisjećati svega toga,
Kako nije loše biti samo čovjek
Kojem je sila
I kojem ništa drugo nije.

A onda sam se sjetio
Da ne bih imao nikoga svog
Da me podigne i zagrlji
Da me ugrije i poljubi
Nekoga svog za kim će mi puknuti srce
Ako uspijem toliko poživjeti,
Sjetio sam se da bih bio samo čovjek
Kojem je sila
I koji,
Iako mu je sva kosa na mjestu,
Nema nikakvog razloga da bude.

Jesen je

Tješim se da je jesen
I da drveće već odavno gubi lišće.

Tješim se da je jesen
I da je sasvim normalno
Što su mi šake pune otpale kose.
Isto je tako i mačkama
Kad dođe jesen.

A. Siber 2021

Brojalica pred vitrinom s kristalnim čašama

Svaku večer kad je uhvati san
Od topline pod dekom
I mrmljanja s televizije
Milja se trgne da prebroji svoje drage
U vitrini s kristalnim čašama
I izgovori im imena
Jedno po jedno
Dok ne budu svi na broju.
To je kao nekakva molitva
Prije sna
Koja povezuje vremena s vremenima
I ratove s ratovima
Mrtve sa živima
I s onima što se tek spremaju živjeti
I svaki put joj se pričini
Miris kuhane rakije
Na uprženom šećeru
Što je djed Vlado pio prije njive,
Za snagu.

Nema više ni Vlade ni Savke
Sad netko drugi mora spajati
Vremena s vremenima
I ljude s ljudima
Barem ovako, u brojalici,
Pomisli Milja
I bude joj nekako
Slade zaspati.

Buđenje

Kasno sam legao sinoć
 I pomislio da je to baš loše
 Jer moram sutra ustati zorom
 Da stignem na sve ono
 Na što nas već tjeraju da stižemo
 Pa sam počeo brojati
 Ovo i ono poslije onog
 I ono nakon svega toga
 Trebalo bi mi za sve to
 Mnogo više sna
 Koji mi već mjesecima nedostaje
 Kažu i da starenje ima neke veze s tim
 A i razne podmukle bolesti
 Koje kao plijesan spopadnu čovjeka
 Kad mu već dođe vrijeme.

Trebalo je zato mnogo ranije leći
 Da stignem na sve ono
 Na što ljudi u mojim godinama stižu
 I znam da ću biti preumoran
 U svim tim čekaonicama
 I na parkirnim mjestima
 Može biti i da je melodija sata kriva
 Zato što započinje preglasno
 S prvim tonom koji je kao pucanj
 Tko je uopće smislio takvu gadost?
 Čovjek može dobiti srčani udar od toga.

Trebao sam sinoć mnogo ranije leći
 Pomislio sam kad je zapucala budilica
 I u tom mi je času bilo mnogo lakše
 Jer je grozota buđenja konačno stigla
 A dan u kojem treba stići na ovo i ono
 Konačno počeo

I htio sam, napokon, zaspati
Mirne duše i u toplom
Kao što sam zaspivao kao dijete
Ali više nije bilo vremena.

Susjed kojemu je dosadilo živjeti

Nekako slučajno se poklopilo
Da sam prošao pored stare zgrade
Odakle sam nekad davno trčao
Da ulovim jedanaesticu do Jordanovca –
Bili su nekad, naime, dani
Kad sam mogao spavati do podne
I uživao sam u tome
Mnogo više nego u školi.

Posjekli su drveće
I podigli još zgradurina
Tako da je sve u sjeni
Iako ni u moje vrijeme
Nije bilo lijepo –
Sad je ipak još ružnije.
Neka meni posve nepoznata dječica
Trčkaraju od parkinga do ulaza
Pa natrag
I nitko od njih nikad neće znati
Da je baš tu pao
Susjed s četvrtog kata
Kojemu je jednog jutra
Dosadilo živjeti.

Klima-uređaj

U zgradi, na nekom nepoznatom katu, živi nepokretna žena kojoj je nedavno preminuo muž, a sin se, drogiran, potuca negdje gdje su ga već njegova ovisnost i bolest odvele. Gospođa je neku noć imala teški napadaj kašlja i zadnjim je snagama uspjela upaliti stari klima-uređaj koji već danima zuji jer je stalno uključen. Ona je, naime, u međuvremenu umrla pa rasklimanu klimu nema tko isključiti. Za nekoliko dana, najbliži susjedi će je naći u krevetu, kad lociraju izvor tog zvuka, ne zato što bi ona nekome nedostajala, nego zato što već noćima ne mogu spavati od tog mrtvačkog zuja koji im je svima napunio lubanje.

Vojni analitičar i djeca koja govore ruski

Dosta je teško napisati korektnu pjesmu
 O vojnim analitičarima
 Razlog tome je nadasve ozbiljan
 A to je da VOJ-NI A-NA-LI-TI-ČA-RI
 Ima čak osam slogova
 Što je posve neprikladno
 Za korektnu pjesmu
 Budući da nadmašuje čak i onih
 Sedam slogova u srednjem retku haikua.

Korektnoj pjesmi o vojnim analitičarima
 Nedostajalo bi svakako
 Analitičke strogosti
 Sigurno i zato što
 Pjesme uopće nisu adekvatna forma
 Da se govori o nečem tako ozbiljnom
 Kao što su vojni analitičari.

Imao sam u razredu jednog
VOJNOG ANALITIČARA – osam slogova –
 Lijepio je makete tenkova i aviona
 I marljivo čitao vojne enciklopedije
 Znao je dobro analitičke aspekte
 Svih sukoba po svijetu
 I koliko podmornica bi trebalo
 U onom kutu karte
 Te koliko su plitke vode
 Nezgodne u kontekstu
TAKTIČKIH MANEVARA - sedam slogova.
 Tamo preko žutog na karti
 Tenkovi bi sasvim sigurno
 Bili dobar izbor

Pod pretpostavkom da im se pravodobno osiguraju
Neprekinute linije opskrbe.

Momak je znao dobro računati
I općenito nije bio tako loš
Iako mu je nedostajalo nešto
Što kao srednjoškolac nisam mogao posve locirati
Nešto što se nije dalo objasniti brojevima
I crnim ikonicama tenkova i brodova
Primijetio sam tek da se rijetko smije
Osim kad bi mu trzav osmijeh izmamila
Kakva teška bitka
I proračun vjerojatnosti koji bi bio
Posve neizvjestan
Budući da bi uništenje na obje strane
Bilo skoro apsolutno.
Vidio sam ga neki dan na televiziji
I još uvijek ima onaj
Trzavi srednjoškolski osmijeh
Kad stane pred kartu
Gdje su crvenom bojom obojeni
Gigantski komadi teritorija
Pregaženi tenkovima.

Rekao mi je jučer
Kad sam jadikovao zbog Ukrajinaca i Rusa
I djece u skloništima
Koja govore istim jezikom
Kao i oni koji na njih pucaju
Rekao mi je da u tom ratu nema
Baš ništa posebno
Ni pretjerano intelektualno
Ili emotivno
Rat kao i svaki drugi
S crnim ikonicama tenkova i brodova
Te vojnim i proizvodnim pokazateljima.
Jedino što nas treba zabrinuti, kaže,
Je nuklearna opasnost

To je jedino posebno u ovom ratu
I preporučio mi je da kupim tablete joda –
Kaže da ja to znam bolje od njega
Ipak je radioaktivno zračenje moja struka –
Tek je htio i opet naglasiti da je
Jedino što je u ovom ratu posebno
NUKLEARNA PRIJETNJA – sedam slogova –
I osmijeh mu se smrznuo dok mi je to sricao
Jer je jedna stvar ipak opstala
U svim tim brojevima i prognozama
Koje ni po čemu nisu posebne
I ne uključuju djecu u skloništima
Koja govore ruski.

Izračunao je, naime, značajnu vjerojatnost
Da bi i on mogao skončati
Na prilično poseban način.

Heroji

Ne brini.
Heroji će sigurno spasiti svijet
Kao što su ga spasili
Već stotinu puta.
Negdje će već netko
Prodajom jahte
I nogometnog kluba
Otkupiti grijeh
Nas zbunjenih i slabih.

Ništa ne brini.
U herojskim se vremenima
Poznaju heroji
Koji se pobrinu
Da se od jahti iskuju tenkovi
I protutenkovsko naoružanje
I da svijet opet izraste,
Još ljepši i još skuplji,
Iz krvi djece koju su ubili.

Siber 2024.

Treba raditi

Trebalo je iskopati rudu, zapaliti visoke peći, od čelika napraviti cijevi i granate, izračunati putanje i uprogramirati ih u čipove da se projektili trgnu na svim pravim mjestima dok lete prema cilju. Trebalo je istraživati, planirati i organizirati, povoljno kupovati i skupo prodavati. Trebalo je sijati i žeti, mljeti brašno i mijesiti kruh, hraniti gladne ili barem one koji to mogu platiti. Trebalo je marljivo raditi, strahovati za plaću, uvijek pod stresom da novca neće biti, iako ga uvijek ima za one na vrhu, najmarljivije od nas, s jahtama i vilama. Sve je to trebalo da se nakon svega ispali dvjesto četrdeset raketa u minuti, da preoru polja i ulice, sruše sve one zgrade koje su gradili zidari, inženjeri i arhitekti, marljivo planirali nečije živote i kako će prozori biti okrenuti prema suncu i gdje će biti toplinske stanice i koliko čelika u beton, a da sve bude sigurno, i gdje će biti vrtić i škola, a gdje tvornice u kojima će ljudi raditi. Sve je to bilo potrebno da se dovedu duge kolone tenkova i kamiona, nafta i čelično sjemenje smrti svih oblika i veličina. Trebalo je raditi. Trebalo je raditi za to da bi djeca mogla plakati u skloništima i umirati od gladi i žeđi negdje u Africi gdje ih pojedose muhe. To je svijet rada i napretka u kojem svi moramo strahovati i vrijedno raditi jer bi moglo nestati tenkova i aviona i profita od kojeg se prave jahte od ugljikovih vlakana. I nakon svega ćemo opet morati marljivo raditi da se svijet obnovi, da se naprave štake i bolnički kreveti od otpadnog čelika preostalog od tenkovskih oklopa, da se kupe lijekovi koji otupljuju umove onih koji su preživjeli, barem onih koji imaju sreće da ih mogu kupiti. Trebat će i opet raditi da se rode neka druga djeca koja će i opet strahovati na postajama podzemne željeznice i gladovati u Africi jer takav je svijet u kojem svatko mora dati svoj doprinos i potpuno bespomoćno gledati vijesti na kojima ljudi plaću i ginu, na kojima vojnici gaze po grobovima na brzinu iskopanim u dvorištima pred zgradama, na onim malim komadima tla gdje je susjeda godinama pokušavala uzgajati narcise i koji su uistinu bili lijepi prošlog proljeća, a lijepi su i sad, iako rastu kraj nečijeg groba. Tko zna što je bilo s crnim mačkom koji se penjao na suncem ugrijani lim pod prozorom, o tome se obično ne govori na vijestima.

Sjetio sam se svoje školske torbe, prije spavanja

Što je bilo sa svim onim našim torbama
 Od skaja, sa sjajnim kopčama preko džepova
 Što bi tako lako kliznule i sočno kliknule
 Dok su još bile nove, na početku godine?
 Imale su dvije pregrade iznutra,
 U jednu su išle teke, a u drugu knjige
 Za koje smo vikendom prije prvog dana škole
 Pravili omote od starog kalendara –
 Samo prevrneš listove na bijelu stranu
 Pa malo rezuckaš i lijepiš selotejpom,
 Ispadne bolje od onih kupovnih, od plastike.

Što je bilo s tim knjigama kojima su listovi
 Bili posve glatki i koje su mirisale po novom,
 Onom posebnom mirisu novih knjiga
 punih slova i boja i lijepih slika?

Što je bilo s pernicama,
 Onim običnim, najjeftinijim, što su bile
 tek džepići s ciferšlusom,
 Ili onim crvenim, debelim, s puno omči
 Za bojice i flomastere,
 S plastičnim trokutima i kutomjerima
 Malim šestarom i plastičnim povećalom
 I gunicama i šiljilima
 Onim običnim, s jednom rupom
 I nareckanim udubljenjima sa strane
 Da ti ne isklizne dok okrećeš olovku
 Ili onim većim, s manjom i većom rupom?
 Poslije je bilo i onih u keramičkim figuricama
 Kakve mačke ili žabe,

A pravili su i gumice što su mirisale
na žvakaće gume *Bazooka*, i izgledale slično,
Premda su brisale prilično loše
I stalno se trgale.
Što je bilo s tamnoplavim kutama
Od grubog platna, s džepićima i kragnom
I Yassa šorcevima, i kapama gagarinkama
Što su imale samo rupu za lice
Koje smo nosili zimi, na putu do škole
Da nam ne ozebu uši
I bile su, općenito, odvratne
Pogotovo kad bi se u njima oznojio.

Što se dogodilo sa svim time?

Kako su termite pojeli gospođu Tadihor

Gospođa Tadihor
Željela je živjeti vječno.

Zeznuli je balzameri
S lošim uljem, zavojima.

Pojeli su je termite.
Ništa od života vječnog.

ISBN 978-953-48778-3-8